

Screenen van vrijwilligers; n.a.v. KNHB december 2016

Het is raadzaam om (nieuwe) vrijwilligers te screenen. Als vereniging heb je een aantal mogelijkheden om meer grip te krijgen op de mensen die actief zijn binnen je vereniging.

Kennismakingsgesprek

Indien mogelijk kan je als vereniging een kennismakingsgesprek voeren met potentiële vrijwilligers. Een kennismakingsgesprek is niet onbeleefd, maar laat zien dat de organisatie de inzet van vrijwilligers serieus neemt. Vraag in het gesprek naar de motivatie van de vrijwilliger om met kinderen te willen werken, naar zijn werkervaring en referenties bij vorige organisaties.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

Een Verklaring Omtrent Gedrag is een verklaring waarbij het Ministerie van Justitie controleert of de aanvrager strafbare feiten heeft gepleegd die een risico vormen voor de functie waarvoor de verklaring wordt aangevraagd. Zo zal iemand die ooit veroordeeld is voor ontucht met minderjarigen geen VOG krijgen voor trainer/begeleider van een jeugdteam. Het feit dat iemand zo'n verklaring kan overleggen betekent niet dat iemand nooit met Justitie in aanraking is geweest. Een VOG is een goede mogelijkheid om meer zekerheid te verkrijgen over het verleden van een nieuwe trainer, leider of verzorger. De VOG moet door de persoon zelf worden aangevraagd. Een VOG moet samen met de kandidaat aangevraagd worden via de website gratis VOG. De vereniging onderneemt altijd de eerste actie bij een VOG-aanvraag, door op die website een account aan te maken. [Lees de handleiding 'Gratis VOG in 5 stappen' voor de gehele procedure.](#)

Breder preventief beleid

Voor het aanmaken van een account, waarna VOG's gratis aangevraagd kunnen worden, dient de sportorganisatie te laten zien dat breder preventief beleid gevoerd wordt. Onderdeel hiervan is het aanstellen van een VertrouwensContactPersoon, het voeren van aannamebeleid zoals het checken van referenties bij trainers, het hanteren van de gedragsregels voor begeleiders of andere maatregelen die de organisatie heeft, zoals omgangsregels binnen de organisatie.

Een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die werken met minderjarigen of met sporters met een verstandelijke beperking is een belangrijke stap in het preventieve beleid. Het verplicht stellen van een VOG als een begeleider wordt aangesteld en dit elke 3-5 jaar herhalen, biedt een eenvoudige en gratis manier om te checken of de betreffende begeleider niet eerder voor een gewelds- of zedendelict veroordeeld is. De praktijk leert dat sommige veroordeelden steeds weer posities bemachtigen – zoals als begeleider in een sportclub – waarin ze gemakkelijk in contact komen met kwetsbare slachtoffers.

Steeds meer sportorganisaties en andere vrijwilligersorganisaties (zoals scouting, kindervakantieweken) maken gebruik van deze regeling en daardoor wordt het des te belangrijker voor elke sportorganisatie om dit ook bij de eigen organisatie structureel door te voeren.

Maar... een VOG is een zeer geschikt middel om vrijwilligers te werven die eerder in aanraking zijn geweest met Justitie en hiervoor zijn veroordeeld. Echter komt het helaas vaak voor dat er geen veroordeling plaats vindt. Voor slachtoffers en gedupeerde verenigingen is dit zeer vervelend. Vaak gaat deze vrijwilliger weg bij de vereniging en kan gemakkelijk aan de slag bij een andere vereniging.

Want zonder veroordeling, zal iemand gewoon een VOG krijgen. Daarom zijn er naast het aanvragen van de VOG een aantal andere belangrijke stappen die een vereniging kan nemen voordat deze een samenwerking aan gaat met een nieuwe vrijwilliger, om zo mensen met ongewenste bedoelingen te weren uit de sport.

Onderwerping tuchtrecht

Naast de procedure bij Justitie is het belangrijk dat ook een procedure via het tuchtrecht van de bond wordt gestart. Op deze manier kan iemand veroordeeld worden via de tuchtrechter en op deze wijze in het Register Seksuele Intimidatie (SI) terecht komen voor de jaren waarvoor iemand veroordeeld is. Door het raadplegen van dit register door de vereniging, wordt het moeilijker gemaakt voor een persoon om ergens anders weer de fout in te gaan. Veroordeling vindt plaats via het tuchtrechtelijke orgaan van NOC*NSF, deze kan op haar beurt straffen opleggen die meer raakvlak hebben met de sport. Zo kunnen meldingen die geen kans van slagen hebben in het Justitionele traject aan de tuchtrechter voorgelegd worden.

Indien beide organen worden benaderd volgen er uit ieder traject gepaste straffen. Zo kan een zedendelict via de Justitionele weg veroordeeld worden met 4 jaar gevangenisstraf. De tuchtrechter kan in dit geval de maatregel opleggen dat deze persoon levenslang wordt geweigerd in de sport. Deze persoon zal dus bij geen enkele vereniging aan de slag mogen als vrijwilliger.

Verenigingen en sportbonden hebben te maken met vele vrijwilligers. Het komt vaak voor dat deze vrijwilligers niet lid zijn van de bond. Vrijwilligers die geen lid zijn van de sportorganisatie kunnen niet vervolgd worden binnen het tuchtrecht van NOC*NSF. Vandaar dat het belangrijk is dat iedere vrijwilliger wordt verbonden aan de vereniging of sportbond. Dit kan door middel van het 'Tientjeslid' of het tekenen van een Verklaring Onderwerping Tuchtrecht (VOT). De VOT is ook goed te gebruiken voor vrijwilligers die sporadisch of eenmalig een functie vervullen. Op deze manier kan de vrijwilliger veroordeeld worden door het tuchtrecht, indien deze grensoverschrijdend gedrag vertoont ten tijde van de overeenkomst. Je vindt de Verklaring Onderwerping Tuchtrecht (VOT) in de download onderaan dit artikel.

Referenties checken

Een vereniging kan ook de achtergronden van nieuwe vrijwilligers controleren. Dit kan door op basis van het CV contact op te nemen met verenigingen uit het verleden waar de vrijwilliger actief is geweest. Vraag in het kennismakingsgesprek met de nieuwe vrijwilliger of hij/zij ervaringen heeft in het verenigingsleven en vraag of je daar referenties van mag na bellen. Vraag hierbij naar mensen die direct met de nieuwe vrijwilliger hebben samengewerkt en vraag bij hen na of de verkregen informatie (uit het cv of gesprek) juist is.

Benieuwd wat je als vereniging mag vragen of mag vertellen over de persoon van wie referenties opgevraagd worden? Neem dan contact op met Bert Roosenboom via: bert.roosenboom@nocnsf.nl.

Gedragsregels kennen en bekend maken

Neem in alle contracten die je als vereniging afsluit met begeleiders de 'Gedragsregels Seksuele Intimidatie' van de georganiseerde sport op. Dit kan expliciet, maar ook door middel van een verwijzing naar het huishoudelijk reglement. Belangrijk is in ieder geval dat de ondertekenende partij kennis neemt van de gedragsregels en zich hier contractueel aan conformeert. Voor vrijwilligers ligt dit anders: zij ondertekenen doorgaans geen contract. In de Model statuten van de KNHB wordt geadviseerd om ook vrijwilligers een verklaring te laten ondertekenen. Een verklaring waarmee zij zich

verplichten zich te (mede-)onderwerpen aan de statuten, reglementen en besluiten van de bond en haar organen, waaronder met name is begrepen de tuchtrechtspraak. Zo'n voorbeeld verklaring tref je in de download aan.

Bevragen registratiesysteem Seksuele Intimidatie

De vereniging kan het registratiesysteem Seksuele Intimidatie bevragen of de kandidaat is opgenomen in het Registratiesysteem voor plegers Seksuele Intimidatie. Dit sportbrede systeem, dat goedgekeurd is door het College Bescherming Persoonsgegevens, registreert plegers na een straf – of tuchtrechtelijke veroordeling voor een van te voren vastgestelde periode. Een aanvraag kan ingediend worden bij de gemachtigde van de bond. Neem hiervoor contact op met je sportbond.

Uitbesteden borgen van kwaliteit en integriteit begeleiders (Vrijwilliger-OK)

Het screenen van vrijwilligers en betaalde krachten is een belangrijk onderdeel van preventie. Veel verenigingen doen dit al in min of mindere mate, maar het blijkt in de praktijk een zeer arbeidsintensief proces, waarbij ook wet- en regelgeving omtrent privacy goed geborgd moet zijn. Vrijwilliger-OK heeft veel kennis en kunde van het proces en inrichting van het screenen en voldoet ook aan alle eisen die gesteld worden door de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Beleid maken is één ding, maar het uitvoeren en handhaven is vaak lastig en heeft de nodige impact. Wij hebben samen met Vrijwilliger-OK een oplossing gevonden voor (hockey)verenigingen in Nederland. Vanuit een centrale, online omgeving kan Vrijwilliger-OK per vereniging het proces van het screenen volledig uit handen nemen.

Vrijwilliger-OK heeft in 2015-2016 met een vijftal verenigingen een pilot gedraaid. Daarbij is gewerkt met de volgende profielen:

Profiel 1 -vrijwilligers: VOG, Gedragscode en Verklaring onderwerping tuchtrecht

Profiel 2 -betaalde kracht: Identiteit Check (controle op paspoort of ID Kaart), 2 referenten (werkervaring), VOG, Gedragscode en verklaring onderwerping tuchtrecht.

Naar aanleiding van de ervaringen vanuit de pilot is de website Vrijwilliger-OK ontwikkeld.

Voor vragen over de screening van vrijwilligers en betaalde krachten kun je contact opnemen met chantal.mies@knhb.nl of 030-7513412.